

Een martelaars-geschiedenis.

<https://hdl.handle.net/1874/356302>

EEN

Martelaars-Geschiedenis.

In het jaar 1552 waren in de onderaardsche kerkerholen van Lyon, twee gevangenen te vinden, die, hoewel naar het uitwendige aan elkander gelijk, toch in een gansch verschillenden toestand verkeerden. In een dezer stikduistere en walgelijke holen, lag een ongelukkige aan handen en voeten gebonden, en niet slechts gekweld door het afschuwelijkste ongedierte dat in deze holen gehuisvest was, maar ook door eenen vreeselijken honger, dien het karige rantsoen van brood en water slechts vermeerderde, maar niet vermogt te stillen.

De gevangene was PETER CHAMBON, die drie jaren geleden een moord had begaan, en eindelijk in handen der justitie was gevallen.

In een onderaardsch hol geplaatst, waar geen

enkele lichtstraal kon doordringen, en waar geen sterveling toegang had, uitgenomen de eipier, die hem alle 24 uren zijn armzalig voedsel bragt, waarvan zelfs een hond zoude walgen, lag deze woeste moordenaar, op een rottend strooleger in de vreesselijkste vlagen van woede, en deed in dit duistere hol het gerammel zijner ketenen en de ijsselijkste lasteringen tegen God hooren. Hij vervloekte den dag zijner geboorte, zijne ouders, en de gansche menschheid. Twee maanden lag de ongelukkige daar ter neder, toen in een ander gedeelte der onderaardsche gewelven, gansch andere toonen gehoord werden, toonen die met de godslasteringen en de vlagen van woede van den ongelukkige CHAMBON om den voorrang schenen te strijden. Het waren de harmonische klanken van psalmen en geestelijke liederen, die zijn oor uit den aangrenzenden kerker duidelijk kon opvangen. Het jaar 1552 heeft in de geschiedenis van Frankrijk, een treurige vermaardheid verkregen door de vreesselijke vervolgingen der Hugenoten en vele voortreffelijke mannen, wie de wereld niet waardig was, hadden jaren lang in de gevangenissen van Lyon en in andere steden van Frankrijk het bitterste lijden te verduren. Zij waren het, die deze heerlijke toonen lieten hooren; maar zij hadden op de ziel van den ongelukkigen CHAMBON, eene allertreurigste

uitwerking, want het was alsof zijne vlagen van woede vermeerderden en zijne godslasteringen zich verdubbelden, zoo dikwijls het heerlijk gebed of de stichtelijke lofzang zijn oor bereikte. Hij was iemand van eene zeer ruwe natuur, die daarbij door de vele gruwelen in zijn leven gepleegd, hoe langer zoo meer verhard was geworden en zijne kennis van het Evangelie was zoo hoogst gebrekkig dat hij, ofschoon met deze of gene heilige bekend, den Heer Jezus zelfs niet bij name kende. Dit was de uit- en inwendige toestand van dezen ongelukkigen gevangene, toen onder het aanbiddelijk Godsbestuur, ten gevolge van de overgroote menigte der gevangenen, een der vervolgde protestanten, PETER BERGIER van Geneve, in hetzelfde hol geplaatst werd, waarin CHAMRON zich bevond.

BERGIER, een koopman, was om handelszaken naar Lyon gekomen, en waarschijnlijk had hij niet het minste voor gevoel gehad van de moeilijke lijdensschool die aldaar voor hem geopend zoude worden. Hij was een man van een aanzienlijk vermogen, bij zijne medeburgers geacht en geëerd en door het bezit van eene voortreffelijke vrouw en veelbelovende kinderen een allergelukkigst huisvader. Maar alle deze tijdelijke zegeningen waren voor hem geene hinderpalen geweest, om de hoogere en blijvende goederen, die ons in

CHRISTUS zijn weggelegd, met den hoogst mogelijken ernst te zoeken. Hij was die koopman die schoone paarden zocht, en als hij in het Evangelie de allerkostelijkste paard gevonden had, was hij bereid om liever alles, ja zelfs zijn eigen leven over te geven, dan dat hij dit allerkostelijkste goed weder verloren zou hebben.

Zoodra hij te Lyon als Protestant bekend werd, moest BERGIER het lot zijner geloofsbroeders deelen en werd hij in de gevangenis geworpen. Hij weigerde niet voor de hem zoo dierbare waarheid te lijden; toen hij echter in denzelfden kerker waar CHAMBON zich bevond werd gebragt, en de onophoudelijke vloeken en godslasteringen van dezen ongelukkigigen man moest aanhooren, toen werd hij niet weinig ontsteld. De gedachte dat ook voor deze ziel de Heiland was gestorven, veranderde echter zijne ontsteltenis in medelijden, zijnen afkeer in een ernstig en biddend verlangen ook dezen verlorenen te mogen redden. Het eerste wat BERGIER deed, was zijnen ruwen medegevangene zoo vriendelijk mogelijk te verzoeken, dat hij toch het vloeken en lasteren na zou laten, het kon hem toch niets baten, hij berokkende er zich zelf integendeel groote schade mede, daar hij zich zelf toorn vergaderde als een schat in den dag des toorns. Ook smeekte hij den ongelukkigigen man liever met hem te bidden, in

plaats van zich met onophoudelijk vloeken te bezondigen. CHAMBON erkende wel, dat hij hierin volkomen gelijk had, maar het was er verre van daan dat hij het daarom zou hebben nagelaten. BERGIER nu ziende dat al zijne pogingen om zijn ongelukkigen medgezel in eene andere stemming te brengen vruchteloos waren, was des te ijveriger in het gebed voor hem, en hij deed alles wat in zijn vermogen was om dezen man, die met zware ketenen was beladen, (BERGIER was zelf niet geketend) door kleine dienstbetooningen zijne deelneming en liefde te bewijzen. Ook deelde hij hem uit innig medelijden van het betere voedsel mede, dat hem door zijne vrienden in de stad nu en dan werd toegezonden. Dit had ten minste deze uitwerking, dat CHAMBON de gebeden van zijnen edelen medegevangene niet meer door vloeken zocht te storen; ja hij kon, tusschenbeide ten minste, met groot geduld (belangstelling kon men het niet noemen) aanhooren wat BERGIER hem uit Gods woord mededeelde. BERGIER ging hierin met groote wijsheid te werk. Hij bepaalde zich in zijn gesprek voornamelijk bij de liefde van CHRISTUS, die om onzentwil zichzelve verloochende, de knechts-gestalte aannam en mensch werd, ja een man van smarten en eindelijk het bitterste lijden en zelfs den dood aan het kruis verdroeg, opdat allen die in Hem gelooven niet zouden

verloren gaan, maar allen, *alleu zonder uitzondering*, die geloovig op Hem zagen uit vrije genade gered en zalig zouden worden. En zie, waren geen kerker, boeijen, noch hongerslijden in staat geweest, om den ongelukkigen tot zich zelveu te brengen, dat vermogt de liefelijke prediking des Evangelies te doen. Het woord van Gods vrije genade werkte als een hamer die zijn steenen hart vermurwde. Men hoorde hem diepe zuchten slaken en hij zag zijne zonden in hare groote afschuwelijkheid en verdoemenswaardigheid. Gelijk KAIN had hij een moord begaan en gelijk KAIN jammerde hij: *mijne misdaad is grooter dan dat zij vergeven kunne worden*. Maar BERGIER wees hem op de genade Gods, *die geen lust heeft in den dood des zondaars maar daarin, dat hij zich bekeere en leve*. „Wat?” riep CHAMBON uit, zijn gelaat afwendende, „ook een moordenaar zal leven?” „Ja zeker,” antwoordde BERGIER hierop, „want alzoo spreekt de Heer door zijnen profeet, (Jez. I: 16-18) zelfs tot hen wier handen met bloed bevlekt zijn: *Wascht u, reinigt u, doet de boosheid uwer handelingen van voor mijne oogen weg, laat af van kwaad te doen en leert goed te doen. Al waren uwe zonden als scharlaken zij zullen wit worden als sneeuw, en al waren zij rood als karmozijn, zij zullen worden als witte wol*.” „Maar wat goeds zou ik nog kunnen verrigten,” zeide CHAMBON,

„ ik de gebondene en ter dood veroordeelde? ”

„ Gij kunt aan Gods woord en zijne beloften gelooven en Hem om vergeving der zonden smeeken, en wanneer er waarlijk een verslagen hart en een gebroken geest in u wordt gevonden, zoo zal God de wil voor de daad nemen.

„ Er was eens een struikroover en moordenaar gelijk gij, die met handen en voeten aan het kruis was genageld, hij was onbekwaam eene daad te verrigten, waaruit zijne veranderde gemoedstemming kon blijken, slechts tot dit *éene* was hij in staat: JEZUS den Heiland der wereld op zijn woord te gelooven. Hij sprak tot JEZUS: *Heer, gedenk mijner als Gij in uw koningrijk zult gekomen zijn*, en de Heiland gaf hem de vertroostende verzekering: *Heden zult gij met Mij in het paradijs zijn*. Dit moogt gij voor u zelven als een voorbeeld en onderpand beschouwen.”

„ En gelooft gij waarlijk, ” riep CHAMBON, in wiens gemoed eene flauwe schemering van hoop begon door te breken, „ dat er ook voor mij nog redding mogelijk is? ” „ Geloof slechts, zoo zult gij zalig worden, ” antwoordde BERGIER met heiligen ernst, en zonder verder te spreken knielde hij neder en bad met luider stemme, dat JEZUS CHRISTUS zich over dezen boetvaardigen zondaar mogt ontfermen en hem de vaste verzekering schenken van zijne vergevende genade. CHAMBON

was eveneens op zijne knieën gevallen en herhaalde met gevouwene handen en bevende het gebed van BERGIER: „Heere JESUS, lieve Heiland! erbarm u mijner, ik ben niet waardig, dat gij mijner gedenkt en ik heb niets anders dan de eeuwige rampzaligheid verdiend, maar Gij hebt U eens over de moordenaar aan het kruis ontfermd, och ontferm U ook over mij, over mij, over mij!”

Nu was het voor de eerste maal in zijn leven, dat hij in waarheid had gebeden, en nu onderzond hij dan ook, zoo als hij nog nimmer onderzonden had, dat het gebed ons waarlijk kan helpen. Reeds onder het gebed kwam zijn gemoed tot rust, zijne flauwe hoop werd hoe langer zoo levendiger, en de Heilige Geest, die door het woord Gods het goede werk reeds in hem begonnen had, heeft het ook voortgezet en geëindigd tot den dag der verlossing.

Van dezen dag af, teekent volgens zijn eigen getuigenis het groote keerpunt in CHAMBONS leven en hij begon in nieuwheid des levens te wandelen. Hij beled openlijk de voornaamste der zondaren te zijn, beweende bitterlijk zijn vervlogen leven en allerlei gruwelen doorgebracht en hield sterk aan in het gebed om genade en vergeving. Te gelijker tijd nam hij de woorden der Heilige Schrift, die BERGIER hem gedurig her-

innerde, in zijn hart op, gelijk de dorstige aarde den regen in haren schoot opneemt, totdat hij eindelijk tot de vaste zalige overtuiging kwam, dat ook hij, de alleronwaardigste onder de zondaren, door den Heere JEZUS CHRISTUS verkregen had volkomen verlossing in zijn bloed, namelijk vergeving der zonden, naar den rijkdom van Gods genade. Diezelfde lippen, waarvan men vroeger de grootste vloeken en lasteringen hoorde, vloeiden nu over van lof en dank voor de genade, die hem was wedervaren. Van nu aan droeg hij elk lijden en alle ongemak met geduld, en bekende opregt, dat hij van God en menschen een veel zwaarder lijden verdiend had. Daarbij was zijn hart vervuld met eene kinderlijke maar inuige liefde jegens dien genadigen God van wien hij vroeger zelfs niet wilde hooren.

Ten zelfden tijde, dat deze zalige verandering in zijne inwendige mensch plaats had, behaagde het God, die rijk is in barmhartigheid, ook zijn lijden naar het uitwendige hierdoor te verminderen, zoodat hij van de zware boeijen werd verlost, en hem beter voedsel werd toegereikt; maar nog veel meer dan over al deze uitwendige verkwikkingen verheugde hij zich over eenen Bijbel, die eenige vrome lieden uit Lyon aan zijn vriend BERGIER gezonden hadden. Deze, zoo als zich denken laat, gaf hem met groote vreugde

aan zijn' medegevangene ter lezing. Door een klein luchtgaatje viel er een flauw licht in den kerker, en voor deze opening kon CHAMBON uren lang blijven staan, en hoewel zeer bezwaarlijk, kon hij toch met eene onuitsprekelijke vreugde de woorden lezen en in zich opnemen, die hem van de zondaarsliefde Gods spraken.

BERGIER, die onder de opziensers der gevangenis deelnemende harten en welligt ook gelijk gezinde zielen schijnt gevonden te hebben, kreeg vergunning om ook andere gevangenen, die mede om hun geloof in de gevangenis waren geworpen, te bezoeken en hun de groote genade mede te deelen, die de Heer aan zijn' medegevangene CHAMBON bewezen had, en om zijn geloof te sterken zonden deze zijne geloofsbroeders hem eenige boeken, die zij zelf van deelnemende vrienden uit de stad ontvangen hadden. Zij hadden er, om hem in het geloof te sterken, eenen brief bijgevoegd. CHAMBON verkreeg door de vriendelijkheid van een opzigter der gevangenis de noodige schrijfbehoeften en nu beantwoordde hij de christelijke toespraak zijner medegevangenen op deze wijze:

„ De tijd zoude mij te kort schieten, zoo ik u al de genadebewijzen en al de weldaden van den Heer wilde optellen, die Hij eenen mensch be-

wezen heeft, wiens goddeloos leven en afschuwelijke misdaden niets anders dan den dood en de eeuwige verdoemenis verdiend hadden, maar Hem zij lof en dank voor de ligte verdrukking die Hij mij nog in deze wereld heeft toegezonden, opdat ik niet voor eeuwig zoude verdoemd worden.

„ Want ofschoon mijne straf zwaar is, zoo gevoel ik het toch levendig en gaarne wil ik het bekennen, dat ik een duizendmaal zwaardere straf zou verdiend hebben. Daarom beschouw ik mijn lijden niet meer als ondragelijk, maar ik draag het gewillig en gaarne en zie telkens van mijn lijden af, op de verwonderlijke goedertierenheid en genade, die God mij bewezen heeft.

„ Daarom ben ik ook geheel bereid alles te dragen, wat Hij mij nog verder zou willen opleggen en wil mij gansch gedwee daaronder buigen. Maar ik kan niet nalaten om u allervurigst om dit eene bewijs van liefde te bidden, namelijk dat gij mij toch schrijft hoe ik mij het best voor den dood kan bereiden, wanneer ik daartoe veroordeeld zal worden. Ook smeek ik u vurig dat gij mij in uwe gebeden toch niet zult vergeten. De Vader der barmhartigheid en de God aller vertroosting vertrooste u, en geve u geduld in uwe langdurige gevangenschap.”

Zoo was het bij CHAMBON, even als bij alle

ware Christenen; het oude is voorbijgegaan, ziet het is alles nieuw geworden.

De Heer had hem echter nog eene andere niet mindere rijke genade bereid. Zijn broeder, ofschoon geheel onschuldig aan den sluipmoord door JOHAN PETER gepleegd, was echter van medepligtigheid beschuldigd, gevat en in den kerker geworpen, en wat nog het ergste was, hij werd op de pijnbank gebracht om hem alzoo eene bekentenis af te persen. BERGIER had gelegenheid gevonden om ook dezen gevangene onder vier oogen te spreken, en hij greep deze gelegenheid telkens aan, om hem van Gods genade aan zijnen broeder bewezen te verhalen en ook hem tot bekeering op te wekken. En de Heer opende hem het hart, dat hij het woord met vreugde ontving.

BERGIER mogt ook het middel tot zijne bekeering zijn. Dit was voor CHAMBON eene des te grootere vreugde, daar hij het gevoelde dat hij de eigenlijke oorzaak van het ongeluk zijns broeders was. Daarop zag hetgeen hij schreef in zijnen boven aangehaalden brief: „ Ook moet ik u nog mededeelen de groote genade, die God mijnen broeder heeft bewezen, en hoe Hij hem de martelingen duizendmalen vergoed heeft, die hij gansch onschuldig heeft uitgestaan. Hij kwam even als ik met verblinde oogen in dezen kerker, maar door Gods genade en het rijkelijk gezegend on-

derwijs van onzen broeder BERGIER zijn zijne ooggen ziende geworden en hij verlaat deze gevangenis met een heldere kennis van Gods woord, zoodat zijne winst duizendmaal grooter is dan de schade die hij heeft moeten lijden. Zoo dit het eenige goede werk ware geweest, dat broeder BERGIER in deze wereld gedaan had, dan kon men reeds zeggen dat hij niet te vergeefs had geleefd, want ik schat het veel hooger, dan wanneer mijn broeder de gansche wereld gewonnen had."

CHAMBON wies dagelijks op in de genade, zoodat hij eindelijk in staat was, om met goeden moed en in zalige hope, zijne schrikkelijke straf te gemoet te zien. Hij werd veroordeeld om geradbraakt te worden, en hoewel hij zeer goed wist welke vreeselijke smarten aan deze doodstraf verbonden waren, kon hij toch met bedaardheid zijn vonnis aanhooren en verbeidde hij stil en getroost den dag waarop het voltrokken zou worden. Op de gerechtsplaats aangekomen, bekende hij met een verbrijzeld hart zijne vele zonden voor de verzamelde volksmenigte en bad om vergeving voor de ergernis die hij had gegeven, daar hij in het vaste vertrouwen was, dat ook God hem in CHRISTUS alles had vergeven, voor welke genade hij zijnen God met luider stemme prees, waarop hij zich rustig nederleide, om den schrikkelijken dood te ondergaan.

En wat is er nu van ONZEN BERGIER geworden. Hij had het in zijne eigene hand niet slechts om zijn eigen leven te redden, maar ook weder in zijn vaderland en in den kring zijner geliefde betrekkingen terug te keeren, zoo hij deze gunst met eene herroeping van zijn dierbaar geloof had willen koopen. Maar hij dacht aan het woord des Heeren: *Wie zijn leven om mijnentwil verliezen zal, die zal hetzelfde vinden*, en zoo hield hij vast, aan hetgeen wat hij had, opdat niemand hem zijne kroon mogt ontrooven; hij stond vast in het geloof zonder te wankelen, en hij werd tot den brandstapel veroordeeld.

Men verhaalt dat op den weg naar de gerechtsplaats, de vrede Gods zoo zeer op zijn aangezicht stond uitgedrukt, dat zijne vrienden meenden, dat hij er nog nimmer zoo schoon en beminnelijk had uitgezien, en terwijl hij in zijnen wagen langzaam voorbijreed, groete hij allen die hij kende met een vriendelijk goeden nacht, en ieder een die hij zonder te weten en te willen had beledigd, smeekte hij om vergeving, met de verzekering dat hij ook bereid was om al zijne medemenschen van harte te vergeven. Een roomsch priester, die door dit treffende getuigenis van christelijken ootmoed en liefde in het minst niet getroffen was, riep hem toe: „gij gaat regtstreeks naar de hel; dat is de plaats waar gij te huis

behoort;" maar de martelaar, antwoordde zachtmoedig en vriendelijk: "De Heer moge het u vergeven."

Eene groote volksmenigte bevond zich op de gerechtsplaats. BERGIER overzag haar met een blik, waaruit het diepste medelijden sprak, en riep uit: "Hoe groot is de oogst, o Heer! Zend gij arbeiders uit in uwen wijngaard." Daarop sprak hij de Apostolische geloofsbelijdenis en besloot met den uitroep: "o Heer, hoe zoet en liefelijk is uw naam!" Toen men hem aan den paal vast bond, bad hij: "Vader, in uwe handen beveel ik mijnen geest." Toen nu de houtmijt aangestoken werd en de vlam hem begon te bereiken, sloeg hij zijne blikken ten hemel en riep uit: "Ik zie den hemel geopend!" Dit waren zijne laatste woorden, die men hooren kon. De rook en het vuur verstikten zijne stem en zijne ziel voer op tot Hem, die beloofd heeft: *Wees getrouw tot den dood en ik zal u de kroon des levens geven.* Hetzelfde woord des levendigen Gods dat de ruwe moordenaar CHAMBON in eenen ootmoedigen, boetvaardigen en geduldigen discipel had doen veranderen, gaf ook aan den edelen bloedgetuige BERGIER de kracht om getrouw te blijven tot den einde, en zoo is ook aan beide, den moordenaar en den bloedgetuige, het liefelijke woord der belofte bewaarheid geworden:

Zalig zijn de dooden die in den Heer sterven van nu aan!

Daarom zalig zijn zij, die het woord Gods hooren en hetzelfde bewaren.
